بسم الله الرحمن الرحيم

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin "Fıkhi" Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Altın Satışı Hakkındaki Sorunun Cevabı

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh. Kerim kardeşim bildiğiniz üzere, hadiste de geçtiği gibi altın satışı misli misline ve peşin olup vadeli olması doğru değildir… Peki bu, takılar içinde geçerli midir?

Bu sorunun vakıası aşağıdaki şekildedir:

Takı olarak satılan altın, 18 ayar olup 24 ayar değildir…

24 ayar, 99.9'a ulaşan oranda saf altın olup bu da onun işlenmesini zorlaştırmaktadır. 18 ayara gelince; %75'i altındır ve geri kalanı ise bakır ve demir gibi madenden ibaret olup bu da onun işlenmesini kolaylaştırmaktadır. Dahası eklenen madenin türüne göre altını renklendirmek de mümkündür. Sonra bu takının satışı sırasında kuyumcu, ağırlığına göre içindeki altının fiyatının üzerine eklemede bulunduğu gibi işçilik fiyatını da eklemektedir.

Bu durumda takı, misli misline bir meta olarak mı kabul edilir, yani bu durumda borca veya vadeli satış sahih olur mu? Yoksa dörtte üç veya %75 oranındaki altının baskın olmasından dolayı yine altın olarak mı değerlendirilir?

Diğer bir mesele, kuyumcu diyelim ki bilezik gibi bir takı sattığında, örneğin içerisinde altın olmayan kilit gibi küçük bir parça olduğu gibi platin, zirkon ve bunlara benzer bir şey de olabiliyor, takı ile birlikte tartıyor, ağırlığın içinde hesaplanıyor, altın fiyatına vuruluyor, yani altın olarak satılıyor. Bu şekilde çok küçük bir parçanın olması doğru mudur? Yoksa fiyatı ayrı mı tutulmalıdır? Veya işletme ücreti olarak mı görülmelidir? Ya da nasıl görüyorsunuz?

Allah size mübarek kılsın, bizim adımıza sizi hayırla mükafatlandırsın, sizi meşgul ettiğimizden dolayı bizi bağışlayın…

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Cevaba geçmeden önce, bir sınıfın kaliteli diğer sınıfın kalitesiz olduğu dikkate alınmayan faizli sınıfların sarfının (mübadelesinin) hükümlerine dikkatinizi çekmek istiyorum… Faizli sınıflar, Nesai'nin Ubade İbn-u Samit'den Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğunu tahriç ettiği hadiste geçmektedir: الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ تِبْرُهُ وَعَيْنُهُ وَزْنًا بِوَزْنٍ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ تِبْرُهُ وَعَيْنُهُ وَزْنًا بِوَزْنٍ، وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ، وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ، سَوَاءً بِسَوَاءٍ مِثْلًا بِمِثْلٍ، فَمَنْ زَادَ أَوِ ازْدَادَ فَقَدْ أَرْبَى "**Külçe veya işlenmiş halinde altın altınla, külçe veya işlenmiş halinde gümüş gümüşle, ağırlıkları birbirine eşit olarak değiştirilir. Tuz tuzla, hurma hurmayla, buğday buğdayla ve arpa arpayla aynı tartıda değiştirilir. Bunlar birbirinden daha fazla verilirse veya alınırsa faiz verilmiş ve alınmış olur.**"

Bu faizli sınıflardan bir sınıf kendi cinsiyle satıldığı zaman, kalitesi nasıl olursa olsun misli misline olması gerekir. Ayrıca bir ölçek kaliteli hurmanın, iki ölçek kalitesiz

hurmayla değiştirilmesi caiz değildir. Yine bir ölçek saf güzel bir buğdayın, iki ölçek saf olmayan kalitesiz buğdayla değiştirilmesi caiz değildir. Arpa ve tuz da böyledir. Aynı şekilde saf bir külçe altının, saf olmayan yarım külçe altınla değiştirilmesi de caiz değildir. Bilakis misli misline, yani aynı ağırlıkta olması gerekir.

Sarf (mübadele) ile ilgili bu hükümler, diğer konulardaki altınla ilgili işlemlerin hükümlerinden farklıdır. Örneğin zekât, saf altın ve saf gümüş olarak kabul edilir. Nitekim 24 ayar külçe altının zekâtı, aynı ağırlıktaki 18 ayar külçe altının zekâtından farklıdır. Bilakis nisap hesaplanırken saf altın olarak taktir edilir. Dolayısıyla 24 ayar altının nisabı, 85 gramdır. Ancak 18 ayar altının nisabı, bundan daha fazladır. Çünkü dörtte bir oranında altın olmayan maddeler karıştırılmıştır. Yani 18 ayar altın, 24 ayar altının dörtte üçüne eşdeğer saf altın içermektedir. Buna göre 18 ayar altının nisabı, saf altının nisabının üçte biri kadar, yani 113.33 gramdır. Binaenaleyh 24 ayar saf altından 85 grama sahip olan bir kişi, nisaba ulaşmış olur ve üzerinden bir yılın geçmesi halinde %2.5 ağırlığında zekatını verir. Ancak 18 ayar altından 85 grama sahip olan kişi, 113.33 grama sahip oluncaya kadar nisaba ulaşmış olmaz. Bunun da üzerinde bir yıl geçmesi halinde %2.5 ağırlığında zekatını verir. Burada zekâtta önemli olanın, saf altın olması gerektiği açıktır.

Sarfa (mübadeleye) gelince; bununla ilgili özel hükümler vardır… Faizli sınıf, ister saf ister saf olmasın, ister iyi ister kötü olsun, isterse de saf veya saf olmayan başka bir şeyle karıştırılmış olsun… faizli sınıf aynı cinsten olduğu sürece misli misline olması gerekir. Ancak saf olan ile saf olmayanın birbirine karışması, yani birbirinden ayrılmamış olması ve karışımda ağır basanın altın olması ve altın olarak isimlendirilmesi şartıyla.

Buna dair delil, Ebu Said'in şöyle dediği rivayetidir: جَاءَ بِلَالٌ بِتَمْرٍ بَرْنِيٍّ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه و سلم فَقَالَ مِنْ أَيْنَ هَذَا؟» فَقَالَ بِلَالٌ: "تَمْرٌ كَانَ عِنْدَنَا رَدِيءٌ، فَبِعْتُ مِنْهُ صَاعَيْنِ بِصَاعٍ لِمَطْعَمِ النَّبِيِّ»» رَسُولُ اللهِ عِنْدَ ذَلِكَ: «أَوَّهْ عَيْنُ الرِّبَا، لَا تَفْعَلْ، وَلَكِنْ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَشْتَرِيَ التَّمْرَ فَبِعْهُ بِبَيْعٍ آخَرَ، ثُمَّ اشْتَرِ بِهِ "Bilal, (iyi bir cins hurma olan) berni hurması getirmişti: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle dedi: "**Bu nereden?**" Bunun üzerine Bilal şöyle dedi: Bizde adi hurma vardı. Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yemesi için ondan iki ölçek satıp bundan bir ölçek satın aldım. Bunun üzerine Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: **Eyvah, bu ribanın ta kendisidir. Böyle yapma. Ama hurma almak istediğin zaman o hurmayı başka bir alış-verişe karşılık sat, sonra onu al.**" [Müslim tahriç etti.] Ayrıca Ebu Said ve Ebu Hureyra Radıyallahu Anhuma şunu rivayet ettiler: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bir adamı vazifeli olarak Hayber'e gönderdi. O da kalitesi iyi bir hurma getirmişti. Bunun üzerine Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: أَكُلُّ تَمْرِ خَيْبَرَ هَكَذَا؟ "**Hayber'in bütün hurmaları böyle midir?**" (Adam da) şöyle dedi: Hayır! Vallahi Ey Allah'ın Rasulü! Biz bu kalitesi güzel olan hurmaların bir ölçeğini iki ölçek, iki ölçeğini üç ölçek hurma ile satın alıyoruz. Bunun üzerine Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem de şöyle buyurdu: لاَ تَفْعَلْ، بِعْ الجَمْعَ بِالدَّرَاهِمِ، ثُمَّ ابْتَعْ بِالدَّرَاهِمِ جَنِيبًا "**Öyle yapma. Cem denilen âdi hurmayı dirhemle sat, sonra Cenîb denilen iyi hurmayı satın al!**" [Müttefikun Aleyh.] Bu, faizli sınıfın tamamına uygulanır. Nitekim İktisadi Nizam'ın 264. sayfasında şöyle geçmektedir:

(Bir adamın sağlam bir dinar ile tam saf olmayan iki dinarı satın alması caiz olmaz. Fakat birkaç (gümüş) dirhem vererek bir dinarı, sonra da birkaç dirhem vererek tam saf olmayan iki dinarı satın alması caizdir… Nitekim Ebu Said'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: جاء بلال إلى النبي من أين هذا؟ فقال بلال: تمر كان عندنا رديء، فبعت : بتمر برني، فقال رسول الله منه صاعين بصاع، لمطعم النبي عند ذلك: «أوه عين الربا، لا تفعل، ولكن إذا أردت أن تشتري ، فقال رسول الله التمر، فبعه ببيع آخر، ثمّ اشتر به "Bilal, Nebi SallAllahu Aleyhi ve Sellem'e kaliteli bir hurma

getirmişti. Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle dedi: "**Bu nereden?**" Bunun üzerine Bilal şöyle dedi: Bizde adi hurma vardı. Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yemesi için ondan iki ölçek satıp bundan bir ölçek satın aldım. Bunun üzerine Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: **Eyvah, bu ribanın ta kendisidir. Böyle yapma. Ama hurma almak istediğin zaman o hurmayı başka bir alış-verişe karşılık sat, sonra onu al.**" [Müslim rivayet etti.] Ayrıca Ebu Said ve Ebu Hureyra Radıyallahu Anh şunu rivayet ettiler: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bir adamı vazifeli olarak Hayber'e gönderdi. O da kalitesi iyi bir hurma getirmişti. Bunun üzerine Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: أَكُلُّ تَمْرِ خَيْبَرَ هَكَذَا؟ "**Hayber'in bütün hurmaları böyle midir?**" (Adam da) şöyle dedi: Hayır! Vallahi Ey Allah'ın Rasulü! Biz bu kalitesi güzel olan hurmaların bir ölçeğini iki ölçek, iki ölçeğini üç ölçek hurma ile satın alıyoruz. Bunun üzerine Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem de şöyle buyurdu: لاَ تَفْعَلْ، بِعْ الجَمْعَ بِالدَّرَاهِمِ، ثُمَّ ابْتَعْ بِالدَّرَاهِمِ جَنِيبًا "**Öyle yapma. Cem denilen âdi hurmayı dirhemle sat, sonra Cenîb denilen iyi hurmayı satın al!**" [Müttefikun Aleyh.]) Bitti.

Tüm bunlardan anlaşılmaktadır ki; sarf (mübadele) konusundaki faizli sınıfların, hadiste geçen isimle anıldığı sürece kalitesi ne olursa olsun misli misline olması gerekir. Bunlar ister altın altınla, ister gümüş gümüşle, ister buğday buğdayla, ister arpa arpayla, ister hurma hurmayla, isterse de tuz tuzla olsun fark etmez.

Buna göre sorunuzun cevabı aşağıdaki şekildedir:

1- Gümüşten veya altından yapılan takı, ayarı ne olursa olsun kendi cinsiyle değiştirildiğinde misli misline olması gerekir. Örneğin reşadiye altınının bilezikle değiştirilmesi ve benzerleri gibi… ister 21 isterse 18 ayar olsun misli misline olması gerekir ve artışı doğru değildir. İster işçilik isterse kar amaçlı olsun…caiz değildir. Böyle bir durumdaki çözüm, -şayet satıcı veya alıcı, misli misliyi kabul etmezse-, bir parça altın nakit olarak satılır, sonra bu nakit ile bir bilezik satın alınır veya bir sözleşme ya da başka herhangi bir türü yapılır.

2- Altın bilezik satın alırken onun içerisinde altın dışında ona karışmamış bir "toka" parçası olursa, dahası ondan ayrılabiliyorsa, o zaman ayrıştırılır, sadece altın tartılır ve cinsine göre tek başına misli misline satılır ve o parçada tek başına üzerinde anlaştıkları bir fiyata satılır. Bu, altın bir bileziğin altınla satın alınması durumunda geçerlidir.

Ama altın bir bilezik almak istersen ve onun içerisinde altından başka bir parça varsa ve sen de onu nakit olarak almak istersen, karşılıklı razı olduğunuz herhangi bir fiyat üzerinde anlaşabilirsiniz. Dolayısıyla tamamını seninle üzerinde anlaştığı bir fiyat üzerinden tartmasında bir beis yoktur. Çünkü burada iki farklı cinsin satışı vardır. Yani sen, bileziği kağıt para ile satın almak istiyorsun. Burada o, bütün bilezikleri içerisindeki karışımla birlikte tartabilir ve sana kabul ettiğin fiyattan satabilir. Bu ise bileziği, altın dışında nakit parayla satın aldığın sürece geçerlidir.

Kardeşiniz **H. 15 Şevval 1436**

Ata İbn Halil Ebu Raşta **M. 31/07/2015**

Cevaba, hizbin emirinin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3626/